

"КРИЛАТИЙ ГІСТЬ -ЯНГОЛ У СВІТІ ФАЛЬШІ" - ЗА ОПОВІДАННЯМ Г. Г. МАРКЕСА "СТАРИГАН ІЗ КРИЛАМИ"

Вікторія Лесь,

викладач української мови і літератури

та зарубіжної літератури,

спеціаліст II категорії,

Технологічно-економічний коледж

Білоцерківського національного

аграрного університету

ПЛАН ЗАНЯТТЯ

Навчальна дисципліна: зарубіжна література

Тема заняття: «Крилатий гість – янгол у світі фальші» за оповіданням
Габріеля Гарсія Маркеса «Стариган із крилами»

Мета – формувати компетентності:

предметні

- презентувати студентам віхи життя і творчості Габріеля Маркеса;
- проаналізувати новаторські принципи та прийоми створення фантастичної дійсності («магічний реалізм»);
- допомогти студентам збагнути ідею оповідання «Стариган із крилами», мотиви поведінки персонажів, їхні характери;
- з'ясувати особливості зображення людського суспільства у творі;
- розвивати дослідницькі, комунікативні, творчі навички, життєві компетенції студентів;
- удосконалювати вміння і навички ідейно-художнього аналізу прозового

твору, навички зв'язного усного мовлення;

ключові

- **уміння вчитися:** навички пізнавальної діяльності та критичного мислення;
- **комунікативну:** навички спілкування в колективі й толерантне ставлення до думок і почуттів оточуючих;
- **інформаційну:** уміння визначати деталі в тексті; навички роботи з книгою;
- **загальнокультурну:** читацькі інтереси; естетичний смак; виховувати високі моральні якості, толерантність.

Вид заняття: комбіноване

Забезпечення: портрет письменника Габріеля Маркеса, епіграф, опорна схема, таблиця, текст оповідання.

Демонстраційний матеріал: мультимедійна презентація, відео

«Передсмертний лист Маркеса», відеоролик про життя Габріеля Маркеса.

Випереджальне завдання: студенти підготували повідомлення про життєвий шлях Габріеля Маркеса, прочитали оповідання «Стариган із крилами».

ХІД І ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ЗАНЯТТЯ

I. Організаційна частина

- Перевірка наявності студентів на занятті.
- Виявлення готовності студентів до заняття.
- Підготовка аудиторії до заняття.

II. Актуалізація опорних знань

Коли десь падає зірка, то говорять, що то летить ангел. Ніхто не знає, куди він летить, де впаде, чи може позначить таємним знаком комусь двері.

- *А хто такі ангели?* (Ангел (з грецької – вісник) – створена богом безтілесна надприродна істота, покликана повідомляти людям волю Його. Їх часто зображують з крилами у вигляді немовлят.)

Ангел у кожної людини різний. В одного він сильний, в іншого слабкий. А у Габріеля Маркеса він теж незвичайний. Перш ніж ми почнемо працювати над темою заняття, я поставлю вам **проблемне питання**, на яке ви відповісте наприкінці нашого заняття.

Що, на вашу думку, знищує людей?

III. Повідомлення теми, мети, завдань заняття

Розгорніть зошити і запишіть тему заняття: «Крилатий гість – янгол у світі фальші» за оповіданням Габріеля Гарсія Маркеса «Стариган із крилами».

Епіграф до заняття:

*Треба прагнути бути людиною,
незважаючи на всю жорстокість
навколишнього світу, і це можливо.*

О.Генрі

IV. Мотивація навчальної діяльності

Візитною карткою письменника став його лист-звертання до сучасників.

Перегляд відеоролика «Передсмертний лист Маркеса»»

Саме з міркувань над такими проникливо щирими, філософськи заглибленими і, на перший погляд, вочевидь зрозумілими та простими, як усе геніальне, роздумами про життя ми познайомимося з Габріелем Маркесом зі сторінок нашого літературного журналу.

V. Виклад нової теми за питаннями плану

1. Штрихи до портрету Габріеля Маркеса

Літературний журнал

Сторінка 1-ша «Усі ми родом з дитинства...»

Габріель Маркес народився 6 березня 1928 року в провінційному колумбійському містечку Аракатака поблизу річки Магдалени. Батько

майбутнього письменника був телеграфістом, доброю й чуйною людиною. Серед головних чинників та життєвих обставин, що визначили майбутній світогляд та коло творчих інтересів письменника, він згодом підкреслить благодійний вплив материних батьків, у родині яких він виховувався (його бабуся Транкіліна знала безліч неймовірних історій і була чудовою оповідачкою; дідусь Ніколас, полковник у відставці, ветеран громадянської війни 1899-1903 років — був мужньою і доброзичливою людиною), а також фантастичну атмосферу місцевості, де він жив, історія та побут якої були овіяні численними міфами та легендами.

Смерть діда у 1936 році змінила чудесний, часом фантастичний світ дитинства Гарсія Маркеса: він переїздить з рідної Аракатаки до міста Сапакіри, де вчиться в інтернаті. Саме тут спогади дитинства й туга за рідною домівкою спонукають хлопчика взятися за перо — він починає писати.

З 1946 року Гарсія Маркес (за наполяганням батьків), — студент юридичного факультету в Боготі — столиці Колумбії. Саме тут 1947 році виходить перше оповідання, хоча автор ще не має чіткої певності щодо майбутньої літературної кар'єри.

У 1948 році у зв'язку зі складною політичною ситуацією у столиці, Гарсія Маркес змушений покинути улюблене місто та переїхати до Картахени. Тут він ще деякий час займається юриспруденцією, але згодом переключається на журналістську діяльність: 1950— 1954 роки — Гарсія Маркес — репортер з розділу хроніки. З 1954 року він знов у Боготі вже як журналіст.

Письменник давно мріяв побувати у Європі, і його мрія, нарешті, здійснюється: як кореспондент газети "Ель Еспектадор" Гарсія Маркес працює спочатку в Римі, а пізніше переїздить до Парижа.

Сторінка 2-га «Гнаний, але нескорений»

Перші літературні спроби Гарсія Маркеса належать періоду його навчання в інтернаті, де він пробує писати вірші й оповідання.

Вдруге юнак звертається до літератури з середини 40-х років, поєднуючи свої творчі пошуки з журналістикою. Втім, надто серйозно до своїх тодішніх занять літературою Гарсія Маркес ще не ставився.

Перші художні публікації Гарсія Маркеса справді не були вдалими. Це насамперед стосується його повісті "Опале листя" (1951), в якій він змалював вигадане містечко Макондо, що нагадує реальне містечко його дитинства Аракатаку. Подальша його письменницька кар'єра зазнавала більше поразок, ніж успіхів. Маркесу було складно.

Письменницька слава приходить до Гарсія Маркеса в 1967 році, коли з'являється його роман "Сто років самотності", що мав неймовірний успіх, удостоєний Нобелівської премії і був поставлений критиками за глибиною ідейного задуму і рівнем художньої досконалості в один ряд із сервантесівським "Дон Кіхотом".

Сторінка 3-тя "Скільки років кохаю, а закохуюсь у тебе щодня"

Ліна Костенко

Письменник Габріель Маркес говорив, що його шлюб був звершений на небі. Він часто зазначав, що Господь поєднав його з дружиною задовго до того, як послав на землю. Для Габріеля Мерседес була коханням з першого погляду, для неї – перше підліткове кохання.

Вони зустрілися на танцювальному майданчику маленького містечка Сукре. Габріелю було 18 років, він навчався на юридичному факультеті і пробував себе у літературі. Граційна, 13-річна Мерседес здалася йому схожою на ластівку. Вони танцювали, розмовляли і до кінця вечора зрозуміли, що закохані. Невдовзі він зробив їй пропозицію, вона погодилася, і лише потім зрозуміла, що ще не закінчила школу. Повернувшись додому, Маркес пригадав, що вже бачив Мерседес уві сні. Той сон був віщим.

Потім було очікування довжиною в 13 років. Габріель шукав себе у мистецтві, писав перші твори. З Мерседес зі ці роки він зустрівся лише 7 раз, але вона чекала, ходила до школи, переписувалася з коханим. Дівчина ставала

все вродливішою з кожним днем, багато юнаків до неї сваталося, але вона їм усім відмовила, за що у місті отримала прізвисько Пенелопа. Що стосується такого довгого чекання, то Мерседес відповідала так: «Габріель чекав доки я виросту».

Через довгих 13 років вони нарешті призначили день вінчання. Сімейне життя було непростим. Мерседес виросла у багатій родині і їй потрібно було вчитися самостійно вести господарство, економити майже на всьому. З останнім пунктом вона справлялася блискуче, але прибирання і готування їжі Маркес на деякий час взяв на себе. Грошей у молодій родині не було, за журналістську роботу йому платили копійки. Потім народилося двоє синів. Лише згодом на світ з'явився роман, який приніс Маркесу світове визнання. Більше року чоловік не працював, він зачинився у себе в кабінеті, щоб писати твір, а працювала і сім'ю забезпечувала Мерседес. Вона також взяла на себе переговори з кредиторами. Маркеси винні були всім: починаючи з продуктових магазинів і закінчуючи господарями квартир, у яких вони знімали житло. Мерседес ні на що не жалілася: вона вірила, що її чоловік – геній, і робила все для того, щоб він міг спокійно працювати.

Дуже скоро життя змінилося: Маркес отримав величезний гонорар за роман «Сто років самотності», став популярним, отримав Нобелівську премію. Письменник постійно повторював, що успіхом своїх книг завдячує Мерседес. Книгу «Кохання під час чуми» присвятив своїй дружині, а також постійно повторював: *«Мерседес – чума мого серця»*. За все сімейне життя (шлюб тривав 55 років) Мерседес дала всього 2 інтерв'ю, журналісти її переслідували, пропонували гонорари, вона від них ховалася. Жінка говорила: *«Ми багаті не розкішними будинками і грошми, а своїми прекрасними дітьми та почуттями. Чим більше ми живемо, тим сильніше закохуємося один в одного»*.

Сторінка 4-та. Кінцева, але не остання

Перегляд відео "Габріель Гарсія Маркес: шлях до успіху"

2. Магічний реалізм»: творчий метод чи латиноамериканський спосіб мислення?

Щоб краще зрозуміти світобачення Габріеля Маркеса, звернемося до його вислову: *«...Я – реаліст, адже вірю, що у Латинській Америці все можливо, все реально... і ця форма реальності може дати децю нове світовій літературі».*

Особливість твору – поєднання реалістичного і фантастичного, комічного і серйозного. Тому манеру письма Маркеса називають «магічним реалізмом». Даний термін складається з двох протилежних понять: - «реалізм» і «магічний».

Чи мають ці слова щось спільне? (Реальність і магія – це речі, які начебто не можна поєднати, тому що вони за своєю суттю мають антонімічний характер. Це поєднання непокдануваного).

«Магічний реалізм» - умовна назва модерністської течії, для якої характерно змалювання національних традицій, переплетення чарівного, що притаманне міфам, та побутового, сучасності та історії.

Характерні риси:

- «фантастична» дійсність;
- широке змалювання національних традицій;
- переплетення чарівного та побутового;
- сучасність та історія;
- міфологізм;
- пародія та іронія;
- умовно-суб'єктивний час;
- зв'язок із народним буттям;

3. Стариган із крилами: хто він?

Перш ніж розпочати аналіз твору, давайте спочатку пригадаємо сюжет твору за допомогою кроссенсу.

Кроссенс

Бліц-опитування

1. Використовуючи цитати з тексту, опишіть вісника Бога. *(Це старенький дід, який упав обличчям у грязюку; такий старий і немічний; циркова звірина; рот беззубий; лисий череп; великі півнячі крила, обскубані та брудні; велика старезна курка, ніж людське створіння; надто схожий на земну людину).*
2. Як люди ставляться до прибульця? *(З цікавістю, як до екзотичної тварини; насторожено, без душевного трепету, хоч вважають за ангела; меркантильно, в очікуванні чудес)*
3. Доведіть, що старий – ангел. *(Є крила, творить дива, терпить знущання, безсмертний)*
4. Чому він прилетів на землю? *(Сусідка сказала, що він прилетів за душею хворої дитини)*
5. Чим відрізняється ангел з оповідання від наших уявлень про ангелів? *(У наших уявленнях – ангел дитина, а не старий хворий чоловік і, взагалі, ангели добрі, привітні, лагідні)*
6. Як ангелу живеться в селищі? *(Він живе в курнику; на нього споглядають як на „циркову звірину”; за виставу беруть гроші, на які родина Пелайо*

перебудувала будинок на двоповерховий; „паломники” видирали пір’я, припікали залізом тіло)

7. Чому у творі янгол старий? (*Старий ангел – це втілення людської совісті, старіє він через гріхи людей. Ангел прилетів до людей, щоб нагадати їм про необхідність морального влаштування людства*).
8. Чому саме такою є назва твору – «Стариган із крилами», а не, скажімо, «Ангел з крилами»? (*Йдеться про ставлення людей не до ангела, а до звичайної, дуже старої людини, яка вже безпорадна, нікому не потрібна. Якби ангел завис у повітрі: білий, чистий, красивий, то люди б реагували на нього, як на вищу силу*).

Асоціативний ланцюг

Стариган із крилами: хто він такий?

Очікувані відповіді. Стариган із крилами - страховисько — людина, що потерпіла під час аварії іноземного пароплава — янгол — диявол, що дурить необережних людей, надприродне створіння (інопланетянин) — безпорадний старий дід.

Стариган із крилами – це образ якогось дива (або дивака), що опиняється в людському світі (з його цінностями), і має бути тим світом поцінований. Те диво, яким був стариган з крилами, жодною мірою не відповідало узвичаєним стереотипам.

4. Система образів твору (робота у групах)

- 1) Охарактеризувати образи Пелайо, Елісенди.
- 2) Дати характеристику образу сусідки, священику.
- 3) Охарактеризуйте дитя. Чому хлопчик, зображений автором – хворий?
- 4) Символом чого були явища природи?

Відповіді студентів, доповнення та коментар викладача.

Хлопчик – це відображення жорстокого, хворого суспільства. Здавалося б , що

дитина – це символ чистоти душі, без гріховності. Та він байдуже ставиться до появи гостя, грався у курнику і заразив старигана вітряною віспою. *Хвороба дитини* – символ неблагополуччя людства, яке хворіє на зло.

Пелайо - втілення прагматизму.

Елісенда – добра, але прагматична людина.

Жінка-навук – символ деградації суспільства.

«*Розумна сусідка*» - втілення самовпевненої сірості, яка прагне бути в центрі усіх подій.

Отець Гонзага – це обмежений чоловік, немилосердний священник без віри.

Образи світу природи: дощ – символ необхідності духовного очищення землі; морська стихія – бурхливе й суперечне життя; морський вітер – відчуття свободи; калюжа – уособлення життєвого бруду, життя без милосердя і доброти.

Клітка, курник, дім з ґратами – обмеженість жалюгідного існування.

Образ світу людей – модель людства. Поведінка людей підкреслює, що душі у них злі, черстві, грішні. Вони наглухо закриті для божественних істин. А найстрашніше, що янгола сприймають за циркову звірину, яка за їжу виконує забаганки натовпу.

Хвороба ангела – символ знехтування віри.

Відновлені крила – символ духовного злету людини.

Політ ангела – утвердження незгасності справжніх духовних цінностей, які не можна знищити.

Мотив крил є чи не найважливішим у творі. Це те, що підносить, дає змогу піднятися над буденністю. В українській мові є чимало фразеологізмів про крила. Давайте їх розгадаємо.

Фразеологізм

- 1) Брати під своє крило
- 2) Під крилом
- 3) Виросли крила
- 4) Чути крила за плечима
- 5) Підрізали крила
- 6) Опускати крила
- 7) Розкривати крила

Пояснення

- А. Втрачати впевненість у собі, журитися
- Б. Знесилити когось або обмежити його діяльність
- В. Відчувати натхнення, силу, спроможність до дії
- Г. Починати діяти на повну силу
- Д. Брати когось під свою опіку
- Е. Бути під чийось опікою, захистом
- Є. Хтось відчув силу, енергію до великих звершень

Ключ. 1 – Д, 2 – Е, 3 – Є, 4 – В, 5 – Б, 6 – А, 7 – Г.

У цих фразеологізмах йдеться про пташині крила чи крила, які належать людині? *(Йдеться про людину, крила – символ творчості, натхнення, енергії, спрямованої на великі звершення)*

Саме про таких людей, які мають крила, говориться у вірші Ліни Костенко, а читає вірш прекрасний актор, нині вже покійний, Богдан Ступка

Перегляд відеопоезії Ліни Костенко «Крила» (читає Богдан Ступка)

Отже, крила – це символ духовного злету людини. Коли від нас

відлітають ангели, то наше життя стає безнадійне і сумне, ми втрачаємо милосердя, чуйність, доброзичливість.

Визначіть тему твору. (*Зображення моральної деградації людства, бездуховності на прикладі історії зустрічі людей з прекрасним, яке вони не здатні були зрозуміти*).

Які проблеми автор порушує у творі? (*Боротьба за вільне, красиве, духовно багате життя людини. Це твір-попередження, засторога: людство втрачає духовність*).

VI. Підсумок заняття

Продовжіть речення: «Стариган з крилами» - це історія про...

Повернення до проблемного питання: Що, на вашу думку, знищує людей? *Людей знищує користь, жадоба до грошей, до наживи, жорстокість: віруючі труїли янгола смородом свічок. Обскубували крила, кидали камінням. Жадібні, прагматичні Пелайо та Елісенда заробляли на ньому гроші, а потім виставили в курник. Отець Гонзага навіть в янголі знайшов конкурента і підбурював проти нього прихожан.*

Завершальне слово викладача. Образ ангела – це втілення прекрасного, прагнення до високого ідеалу. На жаль, у сучасному світі, на думку колумбійського письменника, немає місця для ангелів. Люди не здатні сприйняти високі благородні істини, адже перебувають у полоні корисливості, розрахунку, байдужості. Однак, незважаючи на драматичне забарвлення, оповідання Маркеса не звучить приречено, безнадійно. Саме тому ангел не помирає, а, навпаки, одужує. У нього виростають могутні крила, і він відлітає у піднебесся. Чи повернеться він на грішну землю? Це запитання залишається без відповіді. Але письменникові та читачеві хочеться вірити, що повернеться... Повернеться тоді, коли люди стануть морально досконалішими.

VII. Домашнє завдання

Написати твір-роздум на тему: «Коли повернеться ангел?»

Література

1. Волощук Є. Зарубіжна література: Підручник для 11-го кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Генеза, 2006. – с. 361-371.
2. Ковбасенко Ю.І. Світова література: Підручник для 11-го кл. загальноосвіт. навч. закл. (рівень стандарту). – К.: Грамота, 2011. – с. 198-210.
3. Пащенко І.Ю. Філософсько-етичний смисл зустрічі янгола з людьми // Все для вчителя. Інформаційно-практичний бюлетень. – 2010. - № 13-14.- С. 148-149.
4. Руденко В. І. Габріель Гарсія Маркес «Стариган з крилами» // Зарубіжна література . – 2011. - № 4. - С. 2-5
5. Світова література. 11 клас: Хрестоматія – довідник / Автор-упорядник І.Л. Столій. – Х.: Вид-во «Ранок», 2011. – с. 589-596
6. Стрельник С.С. Крила як символ духовного злету людини (компаративний аналіз оповідання Г._Г. Маркеса «Стариган із крилами» // Зарубіжна література в школі. – 2017. - № 21-22. – С. 54-56